

Laudáció a Bókay-klinikáról a Magyar Örökség-díj átvétele alkalmából

A Bókay-klinikát, amely ma a Semmelweis Egyetem I. sz. Gyermekklinikája, 175 éve alapította Schoepf-Merei Ágoston Pesti Szegény Gyermekkórház néven. A gyermekkórház azóta folyamatosan működik, s napjainkban is Európa híré, szerte a világban megbecsült élenjáró intézmény. Működésének hosszú ideje alatt megtestesítette a reformkori alapító magasztos célját, a magyar orvoslás és gyermekellátás mély erkölcsi alapokon nyugvó gyakorlását. Működésével példát sugároz, évszázadokon át teljesítette s teljesíti azokat a nagyszerű elvárásokat, amelyek méltóvá tesznek egy intézményt a Magyar Örökség Díjra.

Az alapító, Schoepf-Merei Ágoston Európa híresebb egyetemén tanulva, fontosabb városait bejárva számottevő elismertséget vívott ki, jelentős nemzetközi karrier előtt állt, méltán kaphatott volna katedrát és elismerést a fejlett Nyugaton. A kecsegtető ajánlatokat visszautasítva tért haza Pestre, hogy tehetségét a magyar orvoslás fellendítésének szentelje. Fejlett európai országokkal egy időben teremtette meg a hazai gyermekorvoslás alapjait. Személye egyben arra is példa a jelenkori fiatalságnak, hogy hazaszeretettől átítatva, elmaradottabb körülmények között is lehet szolgálni egy ügyet, s a hazát. Schoepf így vallott erről Széchenyinek: *„Mi fölötté nagyon hátra vagyunk, s teljesen meg vagyok győződve, hogy előrehatásunk lehetőségére vagy németekké kell lennünk, vagy erősen magyarosodnunk; - Ki választaná ... az első föltételt? Tehát a másodikhoz kell fogni. Papnak, orvosnak mindnek meg kell magyarosodni.”*

Ilyen lelkesedéssel alapítja meg Európában negyedikként, saját vagyonából a pesti gyermekkórházat. Lefektetett elvei ma is zsinórmértékként szolgálnak. A kórház feladata ugyanis: *„Segélytelen beteg gyermekeket vallás, születés és lakhelyük tekintete nélkül ápolni és gyógyítani, az anyáknak súlyos beteg kisdedeikkel együtt fölvétele ... által a gyermekápolás javítására a szegények között munkálni, végül ifjú orvosoknak alkalmat nyújtván, hogy magokat a gyógytan imez fontos, nehézkés mind eddig nem elegendő figyelemre méltatott ágában gyakorlatilag kiképezhessék”.*

Schoepf-Merei és utódai iskolát teremtettek. Abban az értelemben, ahogyan sokan valljuk: iskola alatt elsősorban azt a tisztességet kell érteni, amely a vezetőről sugárzik a munkatársaira. A Gyermekkórházat később is tisztességes és nagynevű orvosok vezették, akik megteremtették és fenntartották a hazai gyermekgyógyászat nemzetközi elismertségét. A két Bókay, Heim Pál, a Hainiss dinasztia, Kerpel Fronius Ödön, a Verebély család, s számosan mások: a Bókay-klinika jelentette a bölcsőt a magyar gyermekorvoslás intézményes felvirágoztatásához.

A sors különös kegye, hogy a magyar orvostörténet, és egyben kultúrtörténet páratlan dokumentumai az alapítás óta szinte hiánytalanul fellelhetők a Bókay-klinika könyvtárában. Vajon mi segített abban, hogy annyi viszontagságon keresztül, háborúk, forradalmak pusztító tüzeiben, amikor az élet sem volt érték, megőrződtek ezek a tárgyi dokumentumok? A válasz egyszerű. A gyermekkórházban az alapvető értékek tisztelete mindig vezérelv volt. Az utód mindig mesterét tisztelte elődjében, s a mester és a tanítvány felemelő kapcsolatában a következő generációk hálával, tisztelettel és szeretettel gondoltak tanítóikra. Ez történt 175 éven át, kisebb, elsősorban XX. századi kivételektől eltekintve.

Bármennyi csodálni való maradt is ránk, csak széttört cserepekből próbálja a jelenkor összerakni a régmúltat. Csak néhány írásból képzelhetjük el az alapító Schoepf-Merei elszántságát, akaraterejét, s csak a korabeli műszerekből érezhetünk rá Bókay János eltökéltségére, mindig újat kereső készletelésére, csak foszlott papír tanúskodik Heim Pál európaiságáról, Hainiss Elemér és Miltényi Miklós konok igazságkereséséről. S ezekből próbáljuk összerakni az orvost, a kutatót, a gyermekeket és ezáltal a hazát szolgáló,

gondolkodó embert. Mert végső soron csak a szolgálat számít! Pál apostol írja a korinthusiaknak, hogy kincseink cserépedényben vannak. Életünk értékei csak a törekeny cserép összetörése után válnak láthatóvá. S valóban a „cserepek” bemutatása mögött felsejlik az ember, kibomlik a régen elmúlt élet, felragyognak az értékek, amelyek a XXI. században is élnek és irányítanak. Tanulságos, hogy ezeket az értékeket az adott kor kiválóságai felismerték és hathatósan támogatták. Schoepf-Merei bírta Széchenyi barátságát, Kossuth és Fáy András támogatását, Hainiss Elemér Klebelsberg segítségével épített új klinikát Szegeden. Bárcsak ez a segítség jelenkorunkban is megtapasztalható volna, az értékek mentén történő munkálkodásban és a jövő építésében! Hiszen a gyermek a jövő!

A Bókay klinika most már nyilvánvalóan része a magyar örökségnek. A klinikához tartozni nemcsak dicsőség, hanem kötelesség is. Minden igyekezettel azon kell munkálkodni, hogy a gyermekorvosi feladatokon túl a jelenkor szétesett társadalmának, és a kapaszkodókat kereső emberének hitét is erősítsük. Segít ebben a múlt, azokra a nagyszerű emberekre történő emlékezés, akik emberségből, kitartásból, hitből, előrelátásból, a kudarcok elviseléséből és az újrakezdés konokságából, de elsősorban hazaszeretetből példát adtak!

Tulassay László